

Hvitryggspett i Tinn, Notodden og Sauherad

Overvåking og nyregistreringer i perioden 2010-2011

Sigve Reiso

Ekstrakt

BioFokus har våren 2010 og 2011 utført kartlegging og overvåking av hvitryggspett i Tinn, Notodden og Sauherad. Oppdraget omfatter enkelte nykartlegginger i Tinn, Notodden og Sauherad, samt overvåking av enkelte kjente hekkeområder i Tinn og Notodden. Territoriehevdende hvitryggspett ble observert i 6 av 15 undersøkte tidligere kjente kjerneområder. Ingen nye hekkeområder for arten ble avdekket. Ny informasjon samlet i perioden 2010-2011 bekrefter tette bestander av hvitryggspett i Vestfjorddalen og Tinnsjøområdet, og støtter tidligere antagelser om at området huser Østlandets tetteste bestand av arten.

Nøkkelord

Tinn
Notodden
Sauherad
Hvitryggspett
Hakkespett
Telemark
Vilt

Omslag

FORSIDEBILDER
Alle fotos: Sigve Reiso

LAYOUT
Blindheim Grafisk

ISSN: 1504-6370

ISBN: 978-82-8209-145-9

Biofokus-rapport 2011-10

Tittel

Hvitryggspett i Tinn, Notodden og Sauherad.
Overvåking og nyregistreringer i perioden 2010-2011.

Forfatter

Sigve Reiso

Dato

01.03.2011

Antall sider

14 sider

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder denne rapporten "levende" linker.

Oppdragsgiver(e)

Fylkesmannen i Telemark, Miljøvernavdelingen

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.

Andre BioFokus rapporter kan lastes ned fra:
<http://biolitt.biofokus.no/rapporter/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadallèen 21, 0349 OSLO

Telefon 2295 8598

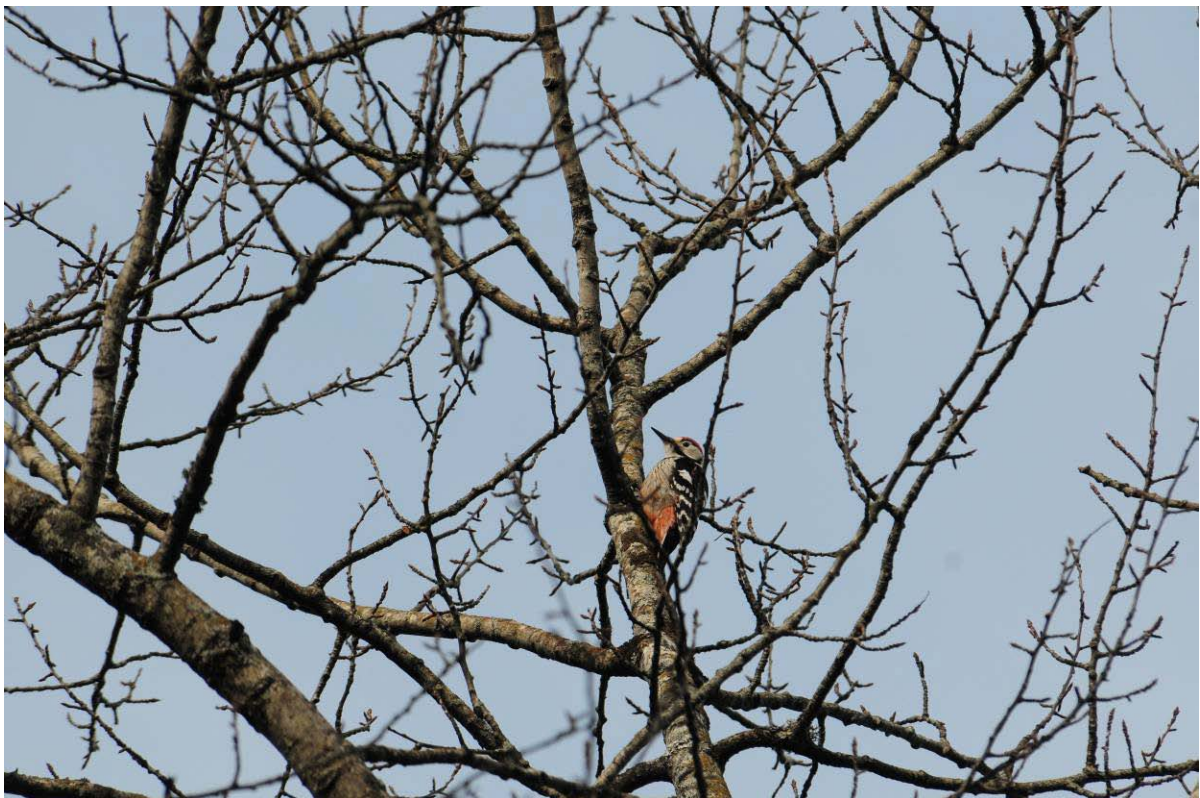
E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Forord

BioFokus søkte vinteren 2010 viltfondet om støtte til en videre kartlegging og overvåking av hvitryggspett i Tinn, Notodden og Sauherad. Oppdraget omfatter nykartlegginger i Tinn, Notodden og Sauherad, samt overvåking av enkelte kjente hekkeområder i Tinn og Notodden. Håper informasjonen i rapporten kan komme til nytte i forvaltning av hvitryggspett i Telemark.

Tinn, 01.03.2011

Sigve Reiso
BioFokus

Hvitryggspett hann i osp ved Lyngflot i 2010. Foto: Sigve Reiso

Innhold

1	BAKGRUNN	4
2	METODE	5
3	RESULTATER	6
4	DISKUSJON.....	12
5	REFERANSER	13
	VEDLEGG 1: PROSJEKTREGNSKAP	14

1 Bakgrunn

Gjennom NOF-Telemarks regionale kartleggingsprosjekter av hvitryggspett i perioden 2003 til 2005 (Heggland 2004 og 2006) og egne observasjoner fra perioden 2007-2009 (Reiso 2009), har Tinn kommune pekt seg klart ut som en av Telemarks og Østlandets aller viktigste kommuner for hvitryggspett. Heggland (2006) estimerte bestanden av hvitryggspett til å være mellom 16-24 hekkende par. Til sammenligning ligger bestandsestimatene for andre Telemarskommuner betydelig lavere, ofte mellom 1-5 par opp til enkelte et maksimums bestandsestimat på 10 par. Tidligere observasjoner antyder at tettheten av hekkende par virker å være helt på høyde med de aller beste fjordliene på Vestlandet (Reiso 2009).

Målsettingen med prosjektet har vært å overvåke kjente hekkeområder/kjerneområder for hvitryggspett i Tinn og tilgrensende areal Notodden kommuner, samt nykartlegge enkelte potensielle areal i Tinn, Notodden og Sauherad kommune. Sauherad er en lite undersøkt kommune mhp. spetter og er en potensiell viktig "bro-kommune" mellom bestander av hvitryggspett i nedre Telemark og Tinn-sjøregionen.

2 Metode

Målet med feltarbeidet i 2010-2011 har vært å finne fram til nye lokaliteter i dalførene i Tinn, deler av Notodden og Sauherad, samt kontrollere bruk av utvalgte kjente kjerneområder for hvitryggspett i Tinn og Notodden kommuner. BioFokus erfaringer fra diverse kartleggingsprosjekter (bl.a. regionale edelløvskogskartlegginger og naturtypekartlegginger) i både Tinn, Sauherad og Notodden kommuner i 2009-2010, i kombinasjon med vurderinger av flyfoto og kart, har vært de viktigste komponentene i arbeidet med å finne fram til potensielle lokaliteter for befarung i disse kommunene. Feltarbeid har i all hovedsak foregått på våren i mars og april. Brorparten av feltarbeidet ble utført i 2010 (5 dagsverk) med en liten supplering i 2011 (1 dagsverk). Se tabell 2 for feltinnsats per område og datoer hvert enkelt område er besøkt. Metoden for feltarbeidet følger den som er skissert av NOF-Telemark ved tidligere kartlegginger av hvitryggspett i Regionen. Metoden kan oppsummeres som følger (etter Heggland 2006):

- Leveområdet for hvitryggspett er løvrike skogtyper med mye død ved. Oppleting og gjennomgang av arealer med slike skogtyper har vært det sentrale punktet i prosjektet.
- Feltperiode mars-medio mai. I begynnelsen av denne perioden er revirhevdningen i form av tromming på det mest aktive. Uthuling av reirhull starter ca 1. april (uthulingen tar 12-14 dager) og egglegging starter ca rundt 20. april.
- Feltdagene startes tidlig, da hakkespettene er mest aktive på denne tiden (samt på ettermiddagen). Feltarbeidet kan utføres hele dagen, ettermiddagen og kvelden.
- *Playback*, d.v.s. avspilling av lyd (tromming og varsling) er benyttet der det var praktisk og hensiktsmessig. *Playback* er et ganske effektivt middel for å konstatere om fuglene er til stede på en lokalitet.
- Alle observasjoner av hvitryggspett og andre hakkespetter er loggført og merket av på topografisk kart (M711-serien), målestokk 1:50.000. I tillegg er en del observasjoner (særlig reirfunn) avlest med håndholdt GPS.
- Ved siden av lokalisering og art noteres følgende data for hver observasjon: Obs. type (tromming, synsobs. etc.), antall, kjønn og oppførsel.
- Det føres liste over befarte lokaliteter og informasjon om lokalitetenes kvalitet m.h.p. hakkespetter angis grovt.

For en erfaren observatør er det mulig å gjenkjenne typiske hakkemerker etter hvitryggspett. Arten benytter ulike hakketeknikker, hvorav flere etterlater merker som neppe er artstypiske. Det er særlig så kalt *dyphakking* som gir typiske hakkemerker. Dyphakk innebærer dype hakkemerker uten nevneverdig barkflekking, og med varierende, men ofte "lillefingertykt" overflatesår i stammen. Teknikken brukes på gadd, læger og levende trær, ofte nær basis av gadd. Denne teknikken benyttes oftere av hannen enn hunnen, men selv hannen benytter andre teknikker enn dyphakking i opp mot 50 % av tilfellene (Stenberg 1998).

Hakkemerker kan gi interessant tilleggsinformasjon, men skal aldri sidestilles med konkret observasjon p.g.a. usikkerhet som kan hefte ved bestemmelsen, samt den dårlige informasjonen som knytter seg til slike data (ingen informasjon om tid på år, individets territorialitet etc.) Kun hakkemerker funnet om våren og som opplagt er ferske (lys ved i såret, ferske fliser på bakken) er interessante m.h.p. å sette funnlokaliteten inn i en videre sammenheng. Dersom gamle merker brukes som argument for å anta mulig territorium, vil en lett kunne overestimere antallet lokale-

ter. Gamle merker kan like godt stamme fra streifende individer om høsten eller vinteren. En bør finne ganske mange hakkemerker i et avgrenset område før det indikerer at arten er til stede.

3 Resultater

Under i tabell 1 vises alle observasjoner av spetter i forbindelse med prosjektet i 2010 og 2011. Alle observasjonene er lagt ut på Artskart.

Tabell 1: Syns- og hørselsobservasjoner av spetter 2010-2011. Observatør: Sigve Reiso

Art	Dato	Lokalitet	Kommune	UTM (sen-ter)	Kjønn	Kommentar
Dvergspett	09.04.2010	Kåsi	Tinn	NM 037 331	Hann	Tromming og vars-ling
Gråspett	09.04.2010	Skirva	Tinn	NM 011 349	?	Varslet fra gjuvet
Gråspett	09.04.2010	Lyngflot	Tinn	MM 921 423	?	Varslet fra øvre deler av lia
Hvitryggspett	09.04.2010	Lyngflot	Tinn	MM 925 423	Par	Varslet og trommet
Dvergspett	14.04.2010	Roi-Vollan	Tinn	MM 834 407	Hann	Trommer og varsler
Grønnspekk	15.04.2010	Dalen i Gauset	Tinn	MM 858 548	?	Varsling v hekkeshull i grov osp.
Hvitryggspett	22.04.2010	Gaustadjordet	Tinn	MM 846 413	Par	Trommer og varsler ved hekkeshull
Svartspett	22.04.2010	Gamlenu S	Tinn	MM 773 382	Hann	Trommer og varsler
Flaggspett	23.04.2010	Gvammen	Tinn	NM 019 320	?	Hissig tromming
Hvitryggspett	23.04.2010	Bratterud	Tinn	NM 018 306	Par	Tromming og vars-ling.
Hvitryggspett	29.04.2010	Heimstaul V	Tinn	MM 899 439	Hunn	Tromming og vars-ling. Hekkehull fun- net, usikkert om det er i bruk.
Hvitryggspett	29.04.2010	Mælslia	Tinn	MM 877 437	?	Mange ferske hak- kemerker, trolig hekketerritorie.
Flaggspett	30.04.2010	Flathus V	Sauherad	NL 179 859	Par	Varsling av et par, trolig hekketerritori-um.
Dvergspett	30.04.2010	Kråkaholmen Ø	Sauherad	NL 150 827	Par	Varsling av et par, trolig hekketerritori-um.
Flaggspett	30.04.2010	Semsøyene NR	Notodden	NM 122 024	?	Varsling
Hvitryggspett	30.03.2011	Mælslia	Tinn	MM 877 437	Hann	Hann varslende og trommende
Flaggspett	30.03.2011	Mælslia	Tinn	MM 877 438	Hann	Hann varslende og trommende
Dvergspett	30.03.2011	Mælslia	Tinn	MM 877 439	?	Tromming og vars-ling
Flaggspett	30.03.2011	Lyngflot	Tinn	MM 925 423	?	Tromming
Hvitryggspett	30.03.2011	Lyngflot	Tinn	MM 925 423	Hann	Hann varslende og trommende
Hvitryggspett	30.03.2011	Bryneberget Ø	Tinn	MM 937 403	Par	Par trommende og varslende.
Flaggspett	30.03.2011	Rudsgrend	Notodden	MM 968 343		Tromming fra 2 ind.

Overvåking Vestfjorddalen-Tinnsjøområdet

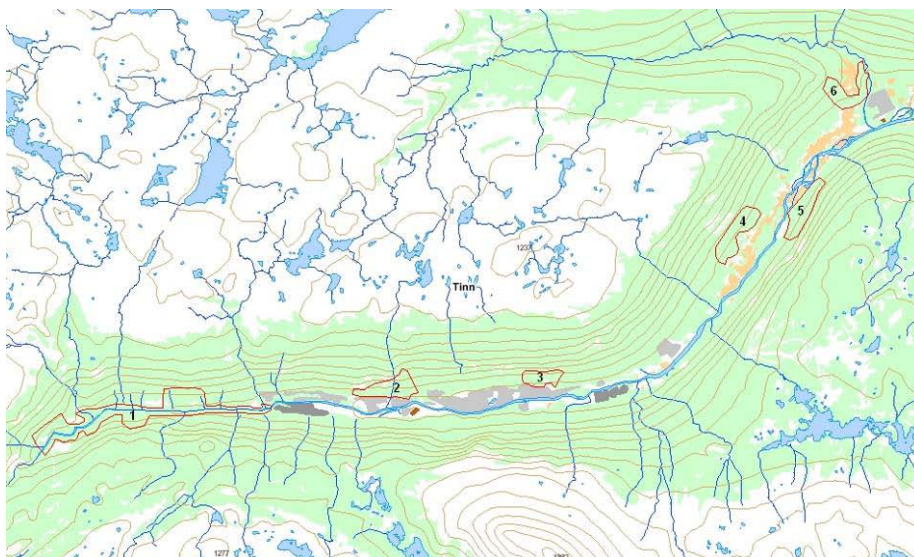
Femten av de 17 kjente kjerneområdene for hvitryggspett beskrevet i Reiso (2009) ble besøkt en eller to ganger våren 2010-2011. De to som ikke ble undersøkt er hhv. Grasdalen og Lauvviki, som om våren ligger veiløse og vanskelig tilgjengelig på Tinnsjøens østside (veien til Grasdalen ikke brøytet). Også flere av de besøkte lokalitetene er store med vanskelig topografi og kan derfor på langt nær sies å være godt undersøkt, noe som er en vesentlig feilkilde. Eksempel på slike store og uoversiktlige områder er Måna/Veset, Gamlenut, Presturda-Jønjljo og Skirva, nedre. Se kart (fig 1,2,3) og tabell 2 for nærmere informasjon om de enkelte lokalitetene. Undersøkelsene avdekket hvitryggspett i 6 av de 15 undersøkte områdene, der par ble sett i 4 av disse. Av de områdene som ble besøkt både i 2010 og 2011 hadde bare ett område (Lyngflot) påvist fugl begge årene. Mæl-Håkanes (Mælsliadelen) hadde riktignok mange ferske hakkemerker i 2010 og territoriehevdende fugl i 2011 som kan antyde hekking begge årene her også. Mest oppsiktsvekkende var at det ikke ble observert fugl i de fire indre områdene i Vestfjorddalen, men disse ble kun undersøkt ved ett besøk sent i april i 2010, noe som kan være i seneste laget for aktiv territoriehevdning. Observasjonene antyder allikevel en nokså lik tetthet av fugl som vi har sett de siste 5-6 årene. Det er heller ikke påvist vesentlige negative inngrep (eks. hogst, nedbygging) i noen av kjerneområdene. Gode territorier som er oversiktelige og lett registrerbare som Lyngflot og Grønskei-Mæl kirke, har de siste seks årene hatt observasjoner av territoriehevdende fugl hhv. 5 og 4 år. God tetthet mellom territorier er også påvist siste to år, som i 2011 da det ble påvist territoriehevdende fugl både på Lyngflot og Bryneberget Ø på Tinnsjøens vestside samme dag. Dette er områder som bare ligger i underkant av 2 km fra hverandre.

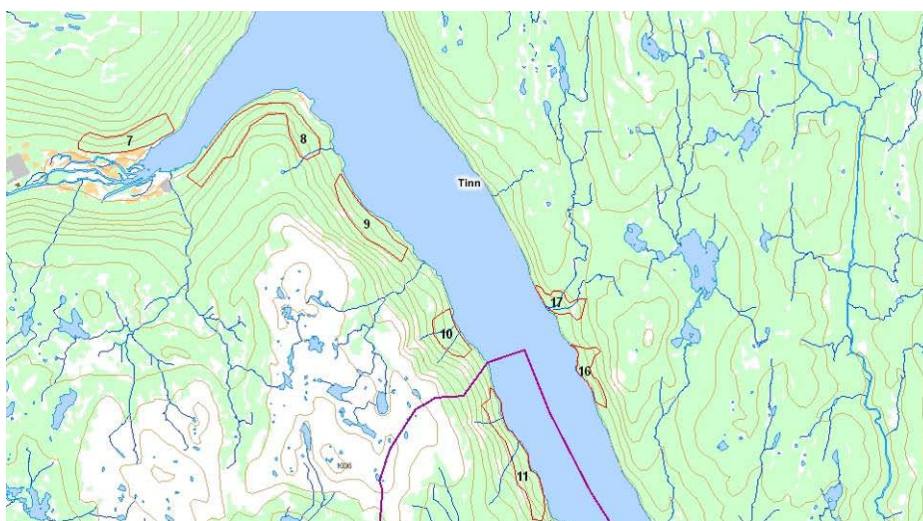
Hvitryggspett hann reagerer nysgjerrig under playback ved Grønskei-Mæl kirke våren 2011. Foto: Sigve Reiso.

Tabell 2: Kjente viktige kjerneområder for hvitryggspett i Tinn og Notodden, med beskrivelser og historiske observasjoner (Reiso 2009) og funn fra 2010-2011.

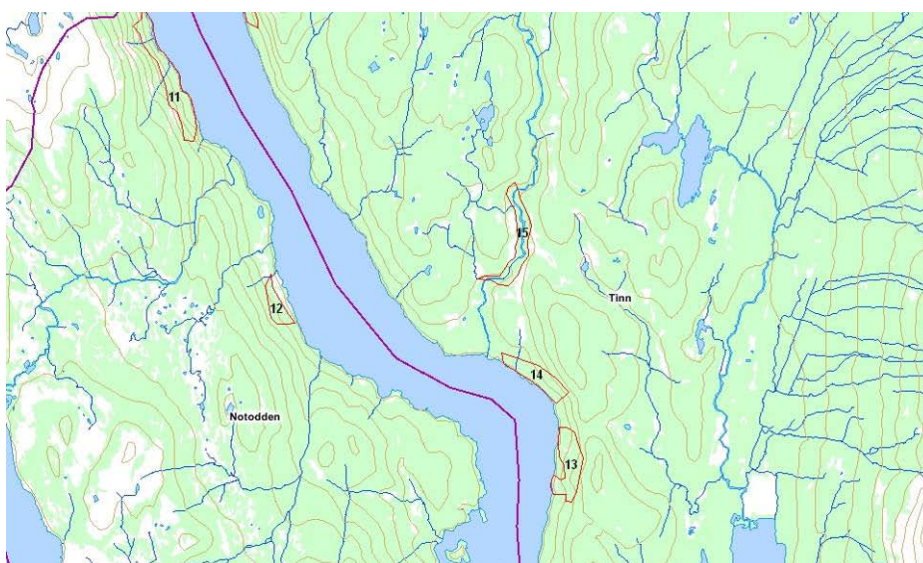
Lok nr.	Lokalitet	Kommune	Hekkeområde	Kommentar/beskrivelse	Tidligere obs	Obs.2010-2011
1	Måna/Veset	Tinn	Påvist	Stort løvrikt område i bekkeløft og rundt kulturlandskapet på Veset. Stedvis mye død ved av selje, osp, gråor og bjørk. Også noe hassel og alm. Hakkemerker fra hvitryggspett vanlig. Trolig nokså sikker hekkelokalitet. Årlig undersøkt 2003-2010.	Hekking av hvitryggspett i 2004 og 2005. Tromming hørt i 2007. Trolig en nokså sikker hekkelokalitet.	Ett besøk 22.4.10. Playback langs vei og noe i terreng. Ingen hvitryggspett observert. Mye av området vanskelig tilgjengelig.
2	Gamlenuit	Tinn	Meget sannsynlig	Svært velutviklet løvskogsområde med mye død ved av hegg, gråor, bjørk og osp. Jevnt med hakkemerker. Naturgrunnlaget tilsier meget god lokalitet for spetter. Trolig nokså sikker hekkelokalitet. Sporadisk undersøkt 2003-2010.	Trolig hull etter hvitrygg i bjørkegadd (MM 7715 3818) fra 2003. Hunn varslet og trommet i 2007	Ett besøk 22.4.10. Playback i terreng i nedre del av området. Ingen hvitryggspett observert. En del støy fra Rjukan gjør lokking vanskelig. Mye av området vanskelig tilgjengelig.
3	Bjørkhaug-Tveitolli	Tinn	Mulig	Noe påvirket område med flekkvis rik løvskog og blandingsskog med mye død ved. Mest gråor, bjørk og osp. En del ferske og gamle hakkemerker. Undersøkt 2007-2010	Tromming og varsling av hvitryggspett (ukjent kjønn) i 2007.	Ett besøk 22.4.10. Playback fra vei og noe i terreng. Ingen hvitryggspett observert. En del støy fra Rjukan gjør lokking vanskelig.
4	Roi-Skeie	Tinn	Mulig	Frisk-tørr løvskog med mye gråor, bjørk og hasselkratt. Mye død ved i partier. En del hakkemerker av hvitryggspett. Undersøkt 2007-2010	Fugl ikke påvist i området.	Ett besøk 22.4.10. Playback fra vei og noe i terreng. Ingen hvitryggspett observert.
5	Gaustadjordet	Tinn	Meget sannsynlig	Frodig løvskog med osp, alm, gråor og annet borealt løv. Bra med død ved. Spredt med hakkemerker. Årlig undersøkt 2003-2011.	Par observert i 2004. Hunn i 2005.	To besøk, hhv 22.4.10 og 30.3.11. Playback fra vei og noe i terreng. Par og hekkhull observert i 2010.
6	Miland N	Tinn	Meget sannsynlig	Gammelt hagemarklandskap og frodig ravnescog. Mest borealt løv, mye dødt i partier. Mye hakkemerker. Sporadisk undersøkt 2003-2011.	Aktiv tromming i 2003.	To besøk, hhv 22.4.10 og 30.3.11. Playback fra vei. Ingen hvitryggspett observert.
7	Grønskei-Mæl kirke	Tinn	Meget sannsynlig	Frodig boreal løvskog med osp, bjørk, gråor. Mye død ved og mye hakkemerker. Årlig undersøkt 2003-2011.	Aktiv tromming i 2006, 2007, 2009.	To besøk, hhv 22.4.10 og 30.3.11. Playback fra vei. Hvitryggspett hann observert i 2011.
8	Mæl -Håkanes	Tinn	Påvist	Noe påvirket område med flekkvis lommer av velutviklet dødvedrik frodig løvskog. Stort totalareal veier trolig opp mot dårlig kvalitet. En del hakkemerker. Trolig nokså sikker hekkelokalitet. Årlig undersøkt 2003-2011.	Hekking påvist i 2004. Tromming hørt i 2006 og 2008.	To besøk, hhv 29.4.10 og 30.3.11. Playback fra vei og i terreng. Hvitryggspett hann observert i 2010, samt mulig hekkhull. Mye ferske hakkemerker i 2010.
9	Lyngflot	Tinn	Meget sannsynlig	Frodig boreal løvskog med en del edelløv. Mye død ved av bjørk, osp, gråor og annet borealt løv. Hakkemerker vanlig forekomende. Trolig nokså sikker hekkelokalitet. Årlig undersøkt 2003-2011.	Observert trommende og varsling i 2005, 2006, 2007, 2008.	To besøk, hhv 09.4.10 og 30.3.11. Playback fra vei og i terreng. Par hvitryggspett 2010, hann trommende 2011.
10	Bryneberget Ø	Tinn	Meget sannsynlig	Frodige raviner med gråor, bjørk annet borealt løv og noe edelløv. Noen hakkemerker. Sporadisk undersøkt 2003-2011.	Trommende par og varsling i 2008.	To besøk, hhv 09.4.10 og 30.3.11. Playback fra vei og i terreng. Par observert i 2011.
11	Presturda-Jønjliljo	Notodden	Påvist	Stort område med rik løvskog og edelløvskog med mye død ved. Hakkemerker vanlig. Trolig nokså sikker hekkelokalitet. Årlig undersøkt 2002-2011.	Hekkende par i 2002. Tromming og varsling i 2004, 2005 og 2008.	To besøk, hhv 09.4.10 og 30.3.11. Playback fra vei. Ingen observasjoner. Mye av området vanskelig tilgjengelig.
12	Rudsgrend	Notodden	Mulig	Mindre løvskogsområde med en del død ved. Boreal løvskog med osp, bjørk og gråor dominerer. Noe edelløv. En del hakkemerker. Årlig undersøkt 2003-2011.	Hunn observert i 2009. Trommet ikke, kun varsling.	To besøk, hhv 09.4.10 og 30.3.11. Playback fra vei. Ingen observasjoner.
13	Bratterud-Gvammen	Tinn	Meget sannsynlig	Løvrike ller rundt kulturmark. En del død ved og hakkemerker. Kun undersøkt i 2005 og 2010.	Trommende par i 2005.	Ett besøk 23.4.10. Playback i terreng, par observert.
14	Kåsi	Tinn	Meget sannsynlig	Løvrike ller med en del død ved. Spredt med hakkemerker. Kun undersøkt i 2005 og 2010.	Trommende par i 2005.	Ett besøk 09.4.10. Playback i terreng. Ingen hvitryggspett observert.
15	Skirva, nedre	Tinn	Meget sannsynlig	Svært velutviklet frodig boreal løvskog og edelløvskog med mye død ved. Hakkemerker vanlig. Lite undersøkt for hvitryggspett, kun kort besøk våren 2008 og 2010.	Fugl ikke påvist i området.	Ett besøk 09.4.10. Playback fra vei i vest. Mye av området vanskelig tilgjengelig.
16	Lauvviki	Tinn	Meget sannsynlig	Svært gammel og velutviklet borealløvskog og edelløvskog. Mye død ved og mye hakkemerker. Godt egnet som hekkeområde. Undersøkt i 2007 og 2008.	Fugl ikke påvist i området.	Ikke undersøkt senere år, vanskelig tilgjengelig.
17	Grasdalen	Tinn	Mulig	Velutviklet løvblandingsskog. Bra med død ved og en del hakkemerker. Undersøkt i 2007 og 2008.	Fugl ikke påvist i området.	Ikke undersøkt senere år, vanskelig tilgjengelig.

Figur 1: Kjerneområder for hvitryggspett i hhv. Vestfjorddalen og Miland i Tinn kommune.

Figur 2: Kjerneområder for hvitryggspett langs Tinnsjøen i Tinn kommune

Figur 3: Kjerneområder for hvitryggspett på vestsiden av Tinnsjøen i Notodden og i Hovin, Tinn.

Undersøkelser av nye potensielle områder

Fem nye potensielle lokaliteter ble undersøkt våren 2010, hhv Flathus V og Kråkaholmen Ø i Sauherad, Semsøyene NR i Notodden, Dalen-Gauset og Urddalen i Tinn. Disse ble først og fremst plukket ut på bakgrunn av kjente løvkvaliteter, i kombinasjon med lett tilgjengelighet. Hvitryggspett ble ikke observert i noen av disse, heller ikke betydelige mengder med ferske hakkemerker ble sett. Trolig har ingen av disse pr. i dag viktig funksjon som hekkeområder for arten. De nyregistrerte områdene i Tinn viste seg å være av vesentlig dårligere kvalitet enn de som utgjør hekketerritorier i kommunen i dag. Semsøyene NR i Notodden og Flathus V i Sauherad virker derimot å inneha kvaliteter som gjør de velegnet for hvitryggspett, men her spiller trolig andre negative faktorer på landskapsnivå inn. Enkelte andre spettearter ble riktignok observert i områdene, se tabell 1. Kort Beskrivelse av områdene og observasjoner følger i tabell 3.

Tabell 3: Nyregistrerte områder i 2010 i Tinn, Notodden og Sauherad, med beskrivelser og funn fra 2010-2011.

Lokalitet	Kommune	UTM	Kommentar/beskrivelse
Flathus V	Sauherad	NL 179 859	Naturtype (rik blandingsskog) med verdi A beliggende rett vest for Nordagutu. Stort ravinelandskap med produktiv eldre løvskog. I partier svært mye fersk død ved av løv, særlig gråor, men også hassel og hegg. Noe hakkemerker, men få var typisk hvitryggspett. Kan være i bruk av streiffugl, men trolig ikke i bruk som hekkeområde pr i dag. Velegnet i kraft av at det er en av kommunens aller største og best utviklede ravineskogkomplekser. Flaggspett observert varslende 30.4.2010.
Kråkaholmen Ø	Sauherad	NL 150 827	Tre nærliggende naturtyper (hagemark og rik edelløvskog) i nordøstenden av Nordsjø med hhv. verdi A, B og C. Gjengroende hagemark med en del gamle edelløvtrær og mye yngre borealt løv. Død ved begynner å dannes, mest stående og noe ferske læger. Fine kvaliteter for hvitryggspett, men trolig noe isolert og lite areal. Par av dvergspett observert 30.4.2010 og hekker trolig her.
Semsøyene NR	Notodden	NM 122 024	Naturrestat nordvest for Heddalsvatnet. Stort område med gråordominert flommarkskog. En del gadd og spredt med ferske læger. Velegnet grunnet størrelse, men få hakkemerker som kan tilskrives hvitryggspett. Dvergspett-par sett i 2008, samt flaggspett hørt varslende i 30.4.2010.
Dalen i Gauset	Tinn	MM 858 548	Osperik blåbær/lågurt-barskog mellom og rundt de nedlagte Dalen gårdene øst for Mår i Gauset. Området har også innslag av delvis gjengroende kulturlandskap med mye borealt løv. Trolig litt for ungt for å være et velegnet hekkeområde pr. i dag. Også noe marginalt med tanke på produktivitet sammenlignet med de beste hekkeområdene langs Tinnsjøen. Grønnspekk hørt varslende ved hekkeshull i grov osp 15.4.2010.
Urddalen	Tinn	MM 979 371	Naturtype (gamle trær) med verdi B med omkringliggende areal i Urddalsgrendi vest for Hovin krk. Fraflyttet grend med en del gjengroing av løv, samt flere gamle alm. Noe død ved, men fragmenterte kvaliteter og små areal. Trolig i periodevis i bruk til næringssøk, men neppe viktig hekkeområde. Ingen spetter observert 9.4. 2010.

Gråorskog over store areal med en del død ved fra Semsøyene NR i Notodden.

Gammel gjengroende hagemark med spredte gamle trær og noe død ved fra Kråkaholmen Ø, Sauherad.

Produktiv ravineskog med mye død ved av gråor, fra Flathus V i Sauherad.

4 Diskusjon

Ny informasjon samlet i perioden 2010-2011 bekrefter tette bestander av hvitryggspett i Vestfjorddalen og Tinnsjøområdet, og støtter tidligere antagelser (Heggland 2006 og Reiso 2009) om at området huser Østlandets tetteste bestand av arten. Undersøkelsene siste to år bekrefter også mistanken om at tettheten av hvitryggspett raskt avtar videre sørover i Notodden og Sauherad, trolig først og fremst som følge av langt mindre gammel løvskog med tilstrekkelig dødvedkvaliteter på landskapsnivå. Riktignok finnes potensielle hekkeområder for arten også her, bl.a. de som ble undersøkt i dette prosjektet, men trolig blir disse for isolerte til å huse faste hekkebestander av arten. Bildet av at hvitryggspetten i indre Telemark har sitt tyngdepunkt i landskap med bratte, løvrige og klimatisk gunstige dal- og fjordlier er dermed forsterket. Foruten Vestfjorddalen og Tinnsjøområdet (Tinn og Notodden) kan følgende to landskap skilles ut som spesielt viktige; Flåvatn-Bandak-Tåkkeåi (Nome, Kviteseid, Tokke), Bøelva-Seljordsvatn-Flatdal-Hjartsjå (Bø, Seljord, Hjartdal) (Artskart 2011, Heggland 2004, 2006).

Den nokså gode kunnskapen som vi nå sitter på om hvitryggspettens leveområder i indre Telemark generelt og Tinnsjøområdet spesielt, bør brukes videre i forvaltning av arten. Få av områdene er underlagt noe formelt vern og i så måte eksponert for negative inngrep som kan forringe, eller i verste fall ødelegges som leveområde for hvitryggspett. Typiske trusler pr. i dag er nedbygging, skogbruksdrift, treslagsskifte og intensiv vedhugst. For å sikre at det tas spesielle hensyn til hvitryggspett, anbefales det derfor at det lages tilpassede forvaltningsplaner for viktige hekkelokaliteter, slik som er utført for Veset-Måna området i 2006 (Heggland og Reiso 2006).

Fremtidig feltinnsats bør i første rekke fokusere på overvåking av kjente hekkeområder for arten. På den måten vil man kunne øke kunnskapen om populasjonstettheter og spettens bruk av sine hekketerritorier. Overvåking av mye brukte områder vil også kunne gi viktig informasjon om evt. bestandsendringer. Overvåking kan med fordel også suppleres med søk etter nye potensielle hekkeområder. I første rekke bør nye søk konsentrere seg om "randsonene" hvor hekking enda ikke er påvist og om "bro-areal" mellom landskap med gode populasjoner av fugl.

5 Referanser

Artskart 2011. Artsdatabanken & GBIF Norge, internett. <http://artskart.artsdatabanken.no/>

Heggland, A., 2004. Hvitryggspett i Telemark: Resultat av inventeringer i Tinnsjø- og Bandakområdet 2003 samt oppdatert bestandsstatus. NOF-Telemark rapport 2004 - 1.

Heggland, A. 2006. Hvitryggspett i Telemark: Resultat av inventeringer i 2005, samt oppdatert bestandsstatus. NOF-Telemark rapport 2006 - 2.

Heggland, A. og Reiso, S. 2006. Undersøkelse av et territorium for hvitryggspett i Telemark med forvaltningsforslag. Siste Sjanse-rapport 2006-1. 32 s.

Norsk Ornitologisk Forening, avd. Hordaland 2001. Fuglar i Hordaland. <http://fuglar.no/nof/fylkesfuglen.php>

Reiso, S. 2009. Hvitryggspett i Tinn og Notodden. Viktige leveområder og nye observasjoner i perioden 2007-2009. BioFokus-rapport 2009-20.

Stenberg, I. 1998. Habitat selection, reproduction and survival in the White-backed Woodpecker *Dendrocopos leucotos*

Vedlegg 1: Prosjektregrnskap

Prosjekt hvitryggspett, Telemark 2008

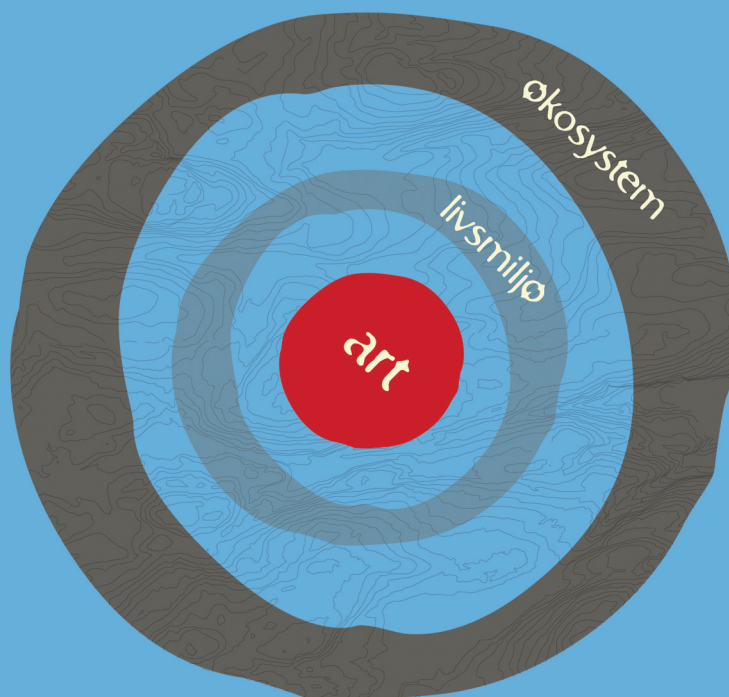
Utgifter

Kjøring	1 500,00 kr
Feltarbeid 45 t	33 750,00 kr
Rapportering 7,5 t	5 625,00 kr

Inntekter

Bevilgning (Fylkesmannen) over viltfondet	20 000,00 kr
Egeninnsats	20 875,00 kr

Sum	40 875,00 kr	40 875,00 kr
------------	---------------------	---------------------

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir en digital rapportserie som heter BioFokus-rapport, <http://biolitt.biofokus.no/rapporter/Litteratur.htm>